

ÉJSZAKAI FELJEGYZÉSEK, 1999 (IV.)

GULYÁS JÓZSEF

Május 19.

Meg kell találni, elmélkedem magamban, a kornak legjobban megfelelő költészetet: hangot és formát. Mint Petőfi, Ady és József Attila. Általa aztán mindenről lehet szólni és mindent el lehet mondani, legalábbis sokat, sokkal többet. A mai költői hang és forma beszűkült, csak motyogásra való. Motyog is a legtöbb mai költő. Fojt, fullaszt ez a szűkség. Szét kellene lökni, mint egy fülledt szénakazlat, ahogy Petőfi tette tavaly, vagyis a múlt század közepe táján, hogy aztán mindent, valamit, de legalább többet föl lehessen vele markolni. A megtalálás nem utolsó dolog, tudom, már igazi tehetség kell hozzá, semmiképp sem utolsó, természetesen a többi hozzá- és belevalóval együtt.

*

Akit ma odaát szívesen látnak magyar testvéreim, annak szerintem már tegnap sem volt igaza, nemhogy ma az volna, de pláne holnap nem lesz. (A holnap *most* nagyon soká lesz, de nem baj, csak lesz [mert], hiszem. – Megmagyarázni, a gyengébbek kedvéért, mit értek a „szívesen látnak” alatt. Vagy elég ennyi is?)

Még hozzá kell tennem: akit ma odaát stb., annak én megkérdőjelezném az értékét és az erkölcsi tisztaságát. Az eszével együtt.

*

Május 20.

A halottak . . . Most róluk gondolkodom. Szólhat a bomba amekkorát csak akar, mint a süketnémák, ők nem hallják, vagy az ég, még nagyobbat, ha lehet, azt sem. Milyen furcsa valóság is a halottaké, igaz, ha elgondolom, az élőkénél nem furcsább. Tehát: furcsa itt minden, majdnem összekuszálódik az ember elméje.

Élők és holtak: egy valóság kettős volta.

Jut eszembe: nálunk otthon, mifelénk azt mondták, hogy a süketnéma hallja az égzörgést, az egyetlen, amit hall, mondta anyám, az az égzörgés. Erről az állításról meg voltak, meg voltunk győződve. Hogy igaz-e, nem tudom, és hogy hogy lehet igaz, azt sem tudom.

*

Frizsiderem ha bekapcsol, pont úgy zúg, mint egy távoli repülőgép, a NATO-s. Volt egyszer egy asszony (hol volt, hol nem volt), aki belenézett a hűtőmbé, és azt mondta: olyan üres, hogy bele lehet köpni. Most is olyan. De repülőt játszik. Dolgozik, habár üres, mint az öreg költő. Volt egy találós (de nem halálos) kérdésem nemrégén, de egyszer: Tele van, mégis üres. Mi az? Válasz: a szocialista sajtó. Ma ugyanúgy, de ellenkezőleg: üres, ám csordultig van – hazugsággal.

*

Május 21.

Torok Csabának ajánlani (elküldeni) Aragon *Elza a tükör előtt* című nagyon szép és rettenetesen aktuális versét, közölje le a Családiban.

*Mikor beteljesült sorsunk tragédiája
Ott ült tükre előtt egy álló napon át
Fésülte egyre csak fésülte láng haját
Ujja türelmesen mintha tűzvészt juházna
Mikor beteljesült sorsunk tragédiája*

(Ford. Illyés Gyula)

Május 22.

Petróleum fénye mellett olvasom Zarathustrát. Este 10 óra 8 perc.

*

Nem szánám pofon vágni! (Nem tudom, mire gondoltam.)

*

Nem kamelom a NATO-t, mégsem vagyok Milošević-párti – ezt a pillanat honi kapásból ítélőinek – ahogy Amerikát kussoltatva Csurka István híve sem vagyok. Íme, máris kétféle Nyugat- és Közép-Kelet-Európa-szemlélet – azoknak, akik vagy vagy alapon látnak most is! És azoknak, akik azt merik hinni, hogy a majomtól származnak, holott csak egy ronda féregetől vagy kutyától, mert azt a dicséretet, hogy a majomtól, nem érdeklik meg.

*

Hogy értsük egymást, mit akarok mondani: arról van szó, hogy a NATO nem Miloševićet, hanem engemet bombáz!

*

Csakugyan nagy Zarathustra, óriásinak is mondhatnám. Még nagyon az elején vagyok.

*

Van felsőbbrendű ember! Igen, létezik! Például a doktor úr, aki palotában lakik (ha még nem, holnap biztos abban fog lakni) és tíz perc dologért annyit kér, amennyit a szegény ember kap egy- vagy többnapos nehéz munkáért. (Sic!) *A kér* és a *kap* itt rendkívül fontos mozzanat.

*

Idézet Nagy Lajosnak *A lázadó ember* című könyvéből:

„Kis földműves, napszámos, gyárimunkás, soknak kell lennie ezekből, mert az ő hátukon telik ki a három szoba-konyhás, libaaprólékos és nyakkendősb jobblét.”

*

Május 24.

Ej, ej, Nietzsche! A Zarathustra zseniális mű, de *A tarantellákról* való fejezete nagyon lesújt, kedvemet szegi, elkeserít. Sűrűn aláhúzgálom a szöveget, és telefirkálom a margót (még szerencse, hogy a saját könyvem). Teljesen kisiklik a költő, s enyhén szólva, butaságokat beszél. Ez volna hát az a sokat emlegetett, híres, hírhedt Übermensch? Itt lehull a lepel, és kiderül Nietzsche többféleképpen értelmezett és magyarázott, de számomra világos, egyértelműen arisztokratikus világnézete. Előbb más, kisebb munkái, de a Zarathustra olvasott fejezetei is azt a fokozódó hitet érlelték bennem, hogy nincs, nem létezik, nem igaz az az átkos nietzschei emberfölötti. Valószínű, forgattam az eszemet, hogy az örök-ké felfelé, a magasba, nem mások, dehogys, hanem önmaga fölé, kicsiny volta fölé törekvő és emelkedni vágyó gondolkodó ember az író filozófiájának az igazi alapja. Közben: de ez mégsem lehetséges – annyi kitűnő elme nem tévedhetett. És így tovább, vacillálva, apró kételyek és óriási csodálat közepette. És jött *A tarantellákról* való fejezet. És itt eldőlt. Hogy ne mondjam, kibújt az a bizonyos szög. Arisztokrácia és aljanép. Látom, sajnos, ez Nietzsche vallása az emberről.

Lapszélre ceruzával írt, használható jegyzeteim közül:

1. Ez a fejezet – *A tarantellákról* – Nietzsche nagy, végzetes nagy elkanyarodása.

2. Ezt a gátat, a magáét, önmagát, nem sikerült átugrania (utalás az író gondolkodását meghatározó társadalmi helyzetére). Node, nem is adatik az meg akárkinek – Hamvasnak például, aki egy Keletbe markolt ezoterikus, az egyéni megváltást forszírozó Nietzsche-árnyék, s egy José Ortega y Gasset nevű úrnak – csak egy-két grófnak, a kápolnai „osztónak”, Leónnak, vagy a „farkas-arcú” és „bárány-lelkű” magyar homo Tibornak . . .

3. Nagyon zavaros és ellentmondással teli, s noha katolikusellenes (nem tudom, általában vallásellenes-e), lényegében a keresztény erkölcs és filozófia alapján áll, csak költészetről lévén szó, úgy „keverednek a lapok”, hogy nehéz kiszálaszni ebben való lényegét. Más szóval és pontosabban: a keresztény erkölcs és filozófia polgáriasult, nagypolgári talaján egzisztál, illetve teremti meg ő az erre az alapra épült filozófiának egy sajátos, nietzschei változatát.

4. Nem az emberi, humanizált, hanem a természet rendje, a darwini lételmélet szerinti, az erősebb-okosabb jogán alapuló társadalom híve és hirdetője.

5. Néhol csodálatosak, máshol meg elrettentőek a gondolatai. S mint előbb mondtam, úgy tűnik, az életet szinte a maga természetes voltában fogadja el és veszi védelmébe. S e mindent magába foglaló nagy egészben csak egyvalaminek nincs keresnivalója: az egyenlőségnek és hirdetőinek. (Feltehetően a kor szociális, szocialista eszméi és szószólói ellen hadakozik ebben a kérdéskörben.)

Költészetéről van szó ugyan, de az *Imígyen szóla Zarathustra* valamiféle „tanító költeménynek” mondható, s így gondolatai (tézisei) „tényként” esnek latba.

„Nem akarom, hogy összekeverjenek és összetévessenek az egyenlőség eme prédikátoraival. Mert hozzám így szól az igazság: »Az emberek nem egyenlők.«

És ne is legyenek azok! Miként szerethetném az emberfeletti embert, ha másként beszélnek?”

6. Igen-igen zavaros, mondja a ceruzám újra, más lapszálon. A bölcs intése:

„A méltóbb ellenségre tartogassátok magatokat, ó, barátaim: ezért kell sokak mellett elmennetek, főleg a söpredék-félék mellett, akik a népről és népekről zajongnak fületekbe.”

(. . .)

„Leselkednek egymásra, ellesnek egymástól valamit – azt hívják »jó szomszédságnak«. Ó, boldog, messze túnt idő, amikor egy nép még azt mondta: úr akarok lenni a népeken!

Mert, testvéreim: a legjobbnak uralkodnia kell, a legjobb uralkodni is akar! És ahol másként hangzik a tan, ott – hiányzik a legjobb.”

(. . .)

„Ha ezeknek – ingyen volna kenyérük, jaj! Akkor miért kiabálnának még? Megélhetésük – ez az ő igazi mulatságuk; csak hadd legyen nehéz sorsuk!

Ragadozók ezek: még »munkájukban« is ragadozók, még »pénzkeresésükben« is alattomosak! Ezért hát legyen csak nehéz a sorsuk!”

(Az idézetekkel egyszerre az írónak az emberi és társadalmi egyenlőségellenes, tehát voltaképp emberellenes nézetét, felfogását és a gyakran oly kuszált gondolatait próbáltam illusztrálni.)

7. A nagy francia forradalmat élesen elítélő kritikája teljesen világos, egyértelmű, kétségtelen.

8. Egy kérdés: nincs-e ennek a Zarathustra-féle gondolkodásnak a mélyén egy általános pesszimista kiábrándultság a rendezhetetlen vagy rendezhetetlennek látszó élet következeként?

Ami természetesen nem volna enyhítő körülmény, a lényegen nem változtatna, azon, hogy Nietzsche igen elszánt közösségellenes, következeként emberellenes és talán pont ezért zavaros gondolatokkal, ellentmondással teli költő és filozófus.

*

Megint Nagy Lajosnak *A lázadó ember* című önéletrajzi könyvéből idézek: „Úgy látom, hogy az arisztokratizmus az ember utálatkultusza, de olyan nagymérvű, hogy betegségnek is beválik.”

*

Május 25.

Ha valami folytán elveszíteném ezt a kis „levelet”, teljesen ki lennék szolgáltatva az „időjárás” változásainak . . . Ez jutott az eszembe most, amikor tea-vacsorámat fogyasztottam, már a harmadikat itt. Hol is? Itt Ludason, a Ludasi-soron, a Sor közepe táján, tehát Belső-Ludason, a Bognár-Szarapka Anti (hozzám hasonló, de jóval fiatalabb öreglegény) házában, ahol két napja lakok, szinte ősi, nagyon primitív körülmények közt. Node, értem és láttam én már ennél (és ebnél) sokkal rosszabb, nehezebb, nyomorúbb és szomorúbb napokat, de időket is.

*

Ma, május 25-én „szegtem meg” (keresztvetés nélkül) Huxley *Szép új világ* című regényét. Még nem akarok szólni róla.

*

Ágak kapkodnak a szélben.

Nincs ez, nincs az, semmi sincs, csak a nincs: van.

*

Tudja meg a világ, ez a kicsi, a mienk, legalább: én soha nem emeltem fel a szavam egy hídért, épületért – ha mégis, akkor értékét nem emberérettel hasonlítva össze –, de egy elütött kutyát már megsíratam . . . mert kutyaólat lehet csinálni százat, de életet visszaadni soha. Mert van-e drágább az életnél? Van, mondja a hazug és álnok, egy híd . . . és nem a saját, hanem a másik ember életére gondol. És van-e olcsóbb az életnél? Nincs, látom. De van, mondja ismét a hazug és álnok és megint más életére gondol.

Pásztor Sándor (számomra ismeretlen személy) írja a *Magyar Szóban* az első újvidéki áldozatról szóló cikkében:

„Még hogy kollaterális* veszteség! Számomra legalábbis nagyobb, mint mondjuk a hidak.

Ha életről van szó, ha feláldozódik, akkor egy is: sok.”

*

Ez a kis világ . . . Kicsi alatt nagy hazugságokat és ugyanakkora vagy még sokkal nagyobb gazemberségeket értek. Mind a kettő – hazugság és gazemberség – egyforma nagy és egyformán mély. Ma ennyit akartam mondani.

*

Május 26.

Hallgat, néz és szomorú, s hinni nem tud, nem mer a Szabadkai Könyvtár takarítónője, Gizi. Aki mindig egyformán fél és egyformán árva: repülőkkal és repülők nélkül.

Félbolond Cassandra-filmek félbolond szereplői . . . Igen, csak felek, mert teljes hülyének mondani őket bűn lenne – felmentenénk őket a felelősség terhe alól. Egyszer, hiszem, a többi hasonlóval együtt – nem tudom hol és mikor, de azt tudom, kik előtt, felelni fognak.

*

Ahogy éltek, úgy is haltak meg, privátul, maguknak . . . Sosem éltek, éreztek együtt másokkal, senkivel, a körön, saját köreiken belül, bezárkózva, saját köreikben éltek és aszerint, annak megfelelően gondolkodtak . . . Márai és a hozzá hasonló írók polgárai alkották ezt a réteget.

* Kollaterális = mellékes, csekély (elhanyagolható).

És most újra eljöttek, itt vannak, szervezik, építik a köröket, önző és zárt köreiket . . .

Maguknak éltek és maguknak haltak meg. Semmi néven nevezhető értelme s értéke nem volt az életüknek. Mert mit értek én az „érték”, azaz „értelem” alatt? Azt ha valaki önmagán, családján és rokonain kívül is gondol, hogy ne mondjam: él.

Az ezüst eszscájg és más hasonló dolgok, tárgyak fényesítésével voltak elfoglalva és töltötték el életük java részét, továbbá e nemes fém nemes fehér ragyogásának esztétikai élvezésével. Hóha! Majdnem elfeledtem győri vitézségtek, bocsánat: és kincsek szerzésével. Szép nagy munka volt! A Hass, alkoss, gyarapíts! szállóigéből ők csak a gyarapíts szót ismerték! Jó, jó, hallom, igaz, jogos a figyelmeztetés! Azt a munkát a szegény szolgáló végezte (ezt Kosztolányi is jól tudta, tapasztalatból[?], az *Édes Anna* mutatja), de attól még ezek az urak és hölgyek nyugodtan élvezhették, mint egyetlen, a szerzésen kívül egyetlen legfontosabb e világi dolgukat, az ezüst fényének simogató, lágy esztétikumát.

Túl sokat aludtam én szalmában, szalmakazalban, mint a kutya, hogy értsem, elfogadjam, szeressem Márait. Nem vagyok én Sass László! Hogy másokat ne mondjak.

És sokkal több margarinos, megannyi sós-paprikás kenyeret ettem meg, egy példa, a gödör szélén ülve – falukakat ástunk Palicson, a mai Víkendtelep helyén – hogy Márai Sándor író szavára hallgassak, az egész Magyarországgal, sőt a fél világgal, ha igaz. (Egyik sem igaz.) De nem csak ezért, vagyis a szalmában alvás meg a többi miatt, nehogy valaki azt higgye, ezeket örömmel vállaltam és vállalom ma és mindenkor, azokért, akik ott éltek és ma is ott élnek, akik és ahogy, szolidaritásból. Szóval nemcsak ezért meg azért, hanem mert Márai téved, nincs igaza és nem is lesz soha; Márai, vagyis az a világ téved, ezért s elvből . . . Ha nem születtem volna parasztnak, akkor melléjük álltam volna, és a polgári középosztály és följebb, e rendek által csőcseléknek nevezett – mert ha mozdult, fellázadt, hatalom-, vagyon- és tekintélyvédő-féltő szemmel rögtön gyülevész tömegnek, aljanépnek, csőcseléknek nevezett (de mindig annak tartott) – városi dolgozó tömegek oldalára, mert amit és amiben én hiszek, amit keresek, az ott van, azon az oldalon. És ez Shelley, Heine, Petőfi, Rimbaud, Ady, József Attila stb. oldala, gyönyörű oldal, és Illyés Gyuláé is persze, érdemes ezt tudni

odaát is, magyarhonban, a másik, az ellenkező, másokkal, a sok-sok többivel, az Máraié.

(És szerintem az igazi csőcselék, Ortegáék csőcseléke, az ellenkező oldalon található, ott gyülekezik.)

Aki azokat szereti és neki hisz, mondjam azt, hogy nem kár érte, meg is érdemli? Ilyet nem mondok.

Tudom, nehéz kibújni a bőrünkéből, talán lehetetlen, de van akinek sikerült, hát akad példa, az általam ismertek közül Déry és Lukács György, úgy tudom, ők sem születtek munkáscsaládban.

(Ellenkező esetben – kísért ez a gondolat – nem tudom, nekem sikerült volna-e a személyes, saját, lelki megváltást jelentő csere, színtérváltás, az átlépés önmagamon. Remélem. De gyakran kételyek gyötörnek. Ha rossz napom van, eszembe jut, vagy ha eszembe jut, rossz napom van. Az ellenkezőjébe szörnyű belegondolnom is.)

A tömeggel, mint az emberi közönségesség egyik, elviselhetetlenül rút, a legrútabb formájával számolni kell, mert itt van, mint az eső, a szél, a föld, mondja keserűn Márai Sándor *Füves könyvében*. Arisztotelészt idézi – és ez Márainak immár betetőzi a hülyeség határára sodródott, elvakult polgári, „emeleti” tudatát: „A nagy tömeg egészen rabszolga lelkületet mutat, s a barmok életmódját követi.” Két és fél ezer éve hangzott el ez a megállapítás – mondja – és ma érvényesebb, mint valaha.

Teljes egészében ide kellett volna másolnom az író gyönyörű jellemzésére *Füves könyvéből* a szégyentelen módra, nagyképpen, pofátlanul gyógyító erejű, tehát füves könyvnek nevezett, arisztokratikus, előkelő polgári katekizmusából *Az emberi közönségességről* címmel írt kis gyöngyszemét, megérdemelné ezt a csúfságot, de elnéző módon csak „törtem” belőle. Ennyi is elég abból.

Három óra múlva: Mégsem bírom ki, ide kell másolnom az említett írás teljes szövegét Márai *Füves könyvéből*:

„*Az emberi közönségességről*

A tömeg, mint társadalmi erő, oly mértékben hatalmasodott el az én időmben, hogy nincs barlang, magatartás, szemlélet, ahová még elvonulhatunk előle. Természetesen oktalan és esztelen az, aki megsértődik a tömeg tényétől, s valamilyen finnyás és fanyalgó egyénieskedés nyafogó magatartásába menekül. A tömeg itt van, mint az eső, a szél, a föld.

Számolni kell vele. De Aristoteles azt mondja: »A nagy tömeg egészen rabszolga-lelkületet mutat s a barmok életmódját követi.« Két és félezer éve hangzott el ez a megállapítás; ma érvényesebb, mint valaha.

Az emberi közönségesség korunkban olyan reménytelen méreteket öltött, hogy nincs többé pedagógiai módszer, mely eredményesen tudna harcolni ellene. A tömeg reflexei már nem emberiek többé abban az értelemben, ahogyan a keresztény műveltség és klasszikus ókori nevelés értelmében ismertük meg az emberit. Vitatkozni nem lehet velük; mintha iszákosokkal, vagy eszelősökkel vitatkoznánk, akik csak rögeszméiket dadogják válaszul. Érzelmekre hatni nem lehet; másként éreznek, mint eddig az emberek. A részvét, az együttérzés eltorzult lelkükben; a kapzsiság, a vérszomj uralkodik idegeikben, a korlátlan és mohón habzsoló, szomorú élvezetvágy. Az emberi közönségességnek nincs határa többé. Egy okkal több, hogy minden emberszabású ember macacson és bátran helyén maradjon, gondolkozzék, érezzen, ahogyan emberhez illik.”

1. Hogy ennyire gyöngye legyen valaki! Egy zsenivé ütött nagyság!

2. Ezt csak hülyéknek kell magyarázni.

Azt gondolná az ember. Csakhogy ez nagy tévedés, mert akkor nem gyűrnék annyian Márait, ha nem kellene.

Körülbelül akkor gondolta és írta, írhatta ezt, képzeljük csak el, amikor József Attila a *Tömeg* című versét.

*Jön a tömeg, a tömeg!
Mint a megriadt legyek,
repülnek róla a kövek.*

Talán nem a legjobb, de legyen megadva ez a hely és pillanat ahhoz, hogy megmondjam: számomra ez is József Attila, ha nem is a legjobb, nekem nagyon fontos, nem csak az *Altató*, *A Dunánál* című versek József Attilája. Ahogy Tőkéczi hiszi, gondolná . . .

*

Válasz Garainak és a Garaiaknak: A pénz a dolgozó nép, a szegény munkás vére. Ahol gyűlik és tömegben áll, ott vannak, ott keresendők, azok a nép vérszívói.

*

Aljanép. Ez az a szegény dolgozó, az állat és ember közt, az ember határán tartott, ott vergődő élőlény . . . e mocskos, úri, gyülevész banda akaratából!

(Hát ez az a *másik oldal*, ha valaki az előbb nem értette volna.)

*

Az egyik legcsúnyább és legjobban elítélendő emberi tulajdonság, a szerénytelenség, még akkor is, ha Goethe az ellenkezőjét vallja, vagyis védelmébe veszi a szerénytelen modort. Egy esetben, csak egyben fogadom el, kivételesen: a nagyképűség, a buta kivagyiság ellen, azzal szemben, tehát akkor, ha a körülmények úgy kívánják meg.

*

Idézet már vagy harmadszor Nagy Lajosnak *A lázadó ember* című önéletrajzi könyvéből:

„Igen, a feudalizmusban rablással, gyilkolással szereztek az urak vagyonukat, volt amelyik feljelentette saját testvérét a királynál, hogy összeesküvő, a testvért kivégezték, és birtokait a feljelentőnek adták; a kapitalizmusban uzsorával, csalással, alkalmazottak kizsákmányolásával szereztek vagyonukat . . .”

*

Kelebia . . . ötven éve . . . néha mintha most is ott volnék, mintha ott maradtam volna, otthagytam volna egy részemet örökre azon a messzi kelebiai tanyán . . .

*

Én csak egy embert, egyet szerettem igazából: a szegényt, a nyomorult parasztot. S egy dolog bánt nagyon, egy gondolat, hogy nem eléggé . . .

*

Nálam soha senki nem utálta jobban az urat, az úriembert, a gazdagot. De volt egy különbség: a szegény, a nyomorult ludasi paraszt.

Most, a földre nézve, kalapot emelek előtte.

*

No, nézzem, mit tudnak az új magyar fejek, az új magyar okosok! Az egyik azt mondja: nincsenek oldalak, jobb és bal, van csak az

arany-közép, ami szerinte és szerintem is természetesen a jobb jobbot jelenti. A másik meg azt mondja: vannak ugyan oldalak, de nem ez a fontos, hanem, hogy minden jól menjen, ami ugyanaz, mint az előbbi fejnél, vagyis: csak minél távolabb a szocialista gondolattól és gondolkozástól, mert az maga az ördög, mert a szocialistaság fenyeget megint, és abból nem kér a magyar, mert a magyar az keresztény és csak a keresztény látás, erkölcs, norma és nézetek szociáldemokráciával jól felöntve az igazi jövő számára.

Pedig az Isten se menti meg a szocialistáktól Magyarországot, azt garantálom, Tőkéczi, Torgyán és Csurka!

*

Még a kutya meg a macska is – Fidesz, MDF, kölcsönvéve a Kis Gazd-t – kibékül és összefog, ha a szocialista kísértet megjelenik.
(Lásd fentebb: Pedig az Isten se menti meg . . .)

*

„Teljes napfogyatkozás Magyarországon.” Még nem teljes! Lesz ennél sokkal sötétebb is!

*

Olyan, de olyan okos . . . kénytelen voltam mosolyogni.
„De az okos ember ott kezdődik, ahol az ügyvéd úr már véget ért, régen nem létezik.”

*

Kossuth rádió: „A bíróságon jogszolgáltatás folyik, nem igazságszolgáltatás.”

Nem is tudtam, hogy ezek, jog és igazság olyan távol esnek egymástól! Ekkora differencia volna a kettő között? Nem tudtam, ügyvéd úr, sose gondoltam volna, ha nem mondja.

*

Mi és ki akadályozza ma Magyarországon a haladást? Az úttesten keresztbe fordult kamionok? Hát van valami más is, uraim, ami akadályozza!

*

A Forum helyett a piacra vágyom. Holnap szombat, a Híd-díj átadása lent . . . Majd akkor megyek én oda, ha a Forumban némileg, csak némileg, mint körmöm alatt a fekete, csak annyira igazságot fognak osztani. Le se köptek, de oda kellett ítélni a díjat, holott tudvalevő – hacsak azóta nem módosították az alapszabályt, nincs kizárva, kitelik tőlük (miattam), de szabálmódosítás nélkül is mindent megtesznek, megtehetnek – holott tudvalevő, hogy az előző év díjasa magától zsűritagnak számít.

(Folytatjuk)

